

NÁDEJ NEZAHANBUJE

Bula o vyhlásení riadneho jubilea roku 2025

FRANTIŠEK

BISKUP RÍMA

SLUHA SLUHOV BOŽÍCH

NECH TÝM, KTORÍ SI PREČÍTAJÚ TENTO LIST,

NÁDEJ NAPLNÍ ICH SRDCIA

1. „*Spes non confundit*“, „nádej nezahanbuje“ (*Rim 5, 5*). Apoštol Pavol dodáva kresťanskému spoločenstvu v Ríme odvalu v znamení nádeje. Nádej je tiež hlavným posolstvom nadchádzajúceho jubilea, ktoré podľa starobylej tradície vyhlasuje pápež každých dvadsaťpäť rokov. Myslím na všetkých *pútnikov nádeje*, ktorí prídu do Ríma prežiť svätý rok, aj na tých, ktorí sa do mesta apoštolov Petra a Pavla nedostanú a budú ho sláviť v miestnych cirkvách. Nech sa to pre všetkých stane chvíľou živého a osobného stretnutia s Pánom Ježišom, „bránou“ spásy (porov. *Jn 10, 7. 9*); stretnutie s tým, ktorého má Cirkev za úlohu ohlasovať vždy, všade a všetkým ako „našu nádej“ (*1 Tim 1, 1*).

Každý dúfa. V srdci každého človeka je ukrytá nádej ako túžba a očakávanie niečoho dobrého, hoci nevie, čo prinesie zajtrajšok. Nepredvídateľnosť budúcnosti však niekedy vyvoláva protichodné pocity: od dôvery k strachu, od pokoja k sklúčenosti, od istoty k pochybnostiam. Často sa stretávame so sklúčenými ľuďmi, ktorí hľadajú do budúcnosti skepticky a pesimisticky, akoby im nič nemohlo ponúknuť šťastie. Nech je jubileum pre všetkých príležitosťou na oživenie nádeje. Božie slovo nám pomáha nájsť jej dôvody. Dajme sa viesť tým, čo napísal apoštol Pavol kresťanom v Ríme.

Slovo nádeje

2. „A tak ospravedlnení z viery, žijeme v pokoji s Bohom skrze nášho Pána Ježiša Krista. Skrze neho máme vierou prístup k tej milosti, v ktorej zotrývame, aj sa chválime nádejou na Božiu slávu. [...] A nádej nezahanbuje, lebo Božia láska je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorého sme dostali.“ (*Rim 5, 1 – 2. 5*) Svätý Pavol tu ponúka mnoho podnetov na zamyslenie. Vieme, že *List Rimanom* predstavuje rozhodujúci krok v jeho

evanjelizačnej činnosti. Dovtedy ju vykonával vo východnej oblasti ríše a teraz ho čaká Rím s tým, čo predstavuje v očiach sveta: veľkú výzvu, ktorej treba čeliť v mene ohlasovania evanjelia, ktoré nepozná prekážky, ani hranice. Cirkev v Ríme nezaložil Pavol a cíti vrúcnu túžbu dostať sa tam čo najskôr, aby všetkým priniesol evanjelium Ježiša Krista, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych. Túži priniesť toto ohlasovanie nádeje, ktorá naplňa prisľúbenia, vedie k sláve a založená na láske nezahanbuje.

3. Nádej sa totiž rodí z lásky a zakladá sa na láske, ktorá prúdi z Ježišovho srdca prebodnutého na kríži: „Lebo ak sme boli zmierení s Bohom smrťou jeho Syna vtedy, keď sme boli nepriateľmi, tým skôr už ako zmierení budeme spasení jeho životom.“ (*Rim 5, 10*) A jeho život sa prejavuje v našom živote viery, ktorý sa začína krstom, rozvíja sa v poslušnosti voči Božej milosti, a preto je oživovaný nádejou, vždy obnovovaný a vďaka pôsobeniu Ducha Svätého neochvejný.

V skutočnosti je to Duch Svätý, ktorý svojou neustálou prítomnosťou na ceste Cirkvi žiari vo veriacich svetlom nádeje: udržiava ho zapálené ako fakľu, ktorá nikdy nezhasne, aby dodávala nášmu životu oporu a silu. Kresťanská nádej v skutočnosti ani neklame, ani nezahanbuje, pretože je založená na istote, že nič a nikto nás nikdy nebude môcť odlúčiť od Božej lásky: „Kto nás odlúči od Kristovej lásky? Azda súženie, úzkosť alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč? [...] Ale v tomto všetkom slávne víťazíme skrze toho, ktorý nás miluje. A som si istý, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.“ (*Rim 8, 35. 37 – 39*) Preto táto nádej neustupuje v ťažkostiach: je založená na viere a živená láskou, a tak umožňuje človeku napredovať v živote. Svätý Augustín o tom píše: „V žiadnom spôsobe života sa nedá žiť bez týchto troch sklonov duše: veriť, dúfať, milovať.“¹

4. Svätý Pavol je veľmi realistický. Vie, že život sa skladá z radostí a smútkov, že láska je skúšaná, keď ťažkosti narastajú a tvárou v tvár utrpeniu sa zdá, že sa nádej rúca. Napriek tomu píše: „Chválime sa aj súženiami, veď vieme, že súženie prináša trpezlivosť, trpezlivosť osvedčenú čnosť a osvedčená čnosť zasa nádej.“ (*Rim 5, 3 – 4*) Podľa apoštola sú súženie a utrpenie typickým stavom tých, ktorí hlásajú evanjelium v prostredí nepochopenia a prenasledovania (porov. *2 Kor 6, 3 – 10*). V takýchto situáciách však cez temnotu presvitá svetlo: zrazu sa ukáže, ako evanjelizáciu podopiera sila, ktorá pramení z Kristovho kríža a zmŕtvychvstania. A to vedie k rozvoju čnosti, ktorá úzko súvisí s nádejou: *trpezlivosť*. Zvykli

¹ AUGUSTÍN: *Discorsi*, 198 augm., 2.

sme si chcieť všetko a hneď vo svete, kde sa uponáhľanosť stala konštantou. Už nemáme čas na stretnutia a často je ťažké byť spolu a pokojne sa porozprávať aj v rámci rodiny. Trpezlivosť sa dala na útek pred uponáhľanosťou, čo ľuďom veľmi škodí. Nahradili ju netrpezlivosť, nervozita, niekedy aj bezdôvodné násilie, ktoré vyvolávajú nespokojnosť a uzavretosť.

V dobe internetu, kde priestor a čas nahradilo „tu a teraz“, sa tiež trpezlivosť neudomácnila. Keby sme sa ešte stále dokázali s úžasom pozerieť na stvorenie, pochopili by sme, aká rozhodujúca je trpezlivosť. Čakať na striedanie ročných období s ich plodmi; pozorovať život zvierat a cyklus ich vývoja; mať jednoduché oči svätého Františka, ktorý vo svojom *Chválospeve stvorenia*, napísanom práve pred 800 rokmi, vnímal stvorenie ako jednu veľkú rodinu a nazýval slnko „bratom“ a lunu „sestrou“.² Znovuobjavenie trpezlivosti je veľmi dobré pre nás samých aj pre ostatných. Svätý Pavol často hovorí o trpezlivosti, aby zdôraznil dôležitosť vytrvalosti a dôvery v to, čo nám Boh prisľúbil, ale predovšetkým svedčí o tom, že Boh je s nami trpezlivý, že je „Bohom trpezlivosti a potechy“ (*Rim 15, 5*). Trpezlivosť, ktorá je tiež ovocím Ducha Svätého, udržiava nádej pri živote a upevňuje ju ako čnosť a spôsob života. Preto sa naučme často prosiť o milosť trpezlivosti, ktorá je dcérou nádeje a zároveň ju podopiera.

Cesta nádeje

5. Z tohto prelínania nádeje a trpezlivosti je zrejmé, že kresťanský život je *cesta*, ktorá potrebuje aj *silné momenty* živiace a posilňujúce nádej, toho nenahraditeľného spoločníka, ktorý nám umožňuje zahliadnuť cieľ: stretnutie s Pánom Ježišom. Páči sa mi myšlienka, že vyhláseniu prvého jubilea v roku 1300 predchádzala cesta milosti, oživovaná ľudovou spiritualitou. Vskutku netreba zabúdať na rôzne formy, ktorými sa milosť odpustenia hojne vylievala na svätý verný Boží ľud. Pripomeňme si napríklad veľké „odpustenie“, ktoré udelil svätý Celestín V. tým, ktorí prišli do Baziliky Santa Maria di Collemaggio v Aquile 28. a 29. augusta 1294, šesť rokov pred tým, ako pápež Bonifác VIII. zaviedol svätý rok. Cirkev teda už vtedy zažívala jubilejnú milosť milosrdenstva. A ešte skôr, v roku 1216 pápež Honorius III. prijal prosbu svätého Františka, v ktorej žiadal o odpustky pre tých, ktorí navštívia počas prvých dvoch dní augusta Porciunkulu. To isté možno povedať aj o púti do Santiaga di Compostela: v skutočnosti pápež Kalixt II. v roku 1122 povolil sláviť jubileum v tejto svätyni zakaždým, keď sviatok apoštola Jakuba pripadol na nedeľu. Je dobré, že tento „rozšírený“

² Porov. *Fonti Francescane*, 263, 6.10.

spôsob slávenia jubilea pokračuje, aby sila Božieho odpustenia podporovala a sprevádzala spoločenstvá a jednotlivcov na ich ceste.

Nie náhodou je základným prvkom každého jubilea *putovanie*. Vydať sa na cestu je typické pre tých, ktorí hľadajú zmysel života. Pešia púť veľmi napomáha znovuobjavenie hodnoty ticha, námahy, toho, čo je podstatné. Aj v nadchádzajúcom roku budú *pútnici nádeje* kráčať po starobyľých i nových cestách, aby intenzívne prežili jubilejnú skúsenosť. V samotnom meste Rím budú okrem tradičných trás vedúcich cez katakomby a sedem bazilik existovať aj iné trasy viery. Prechádzanie z jednej krajiny do druhej, akoby hranice boli preknané, a z jedného mesta do druhého, kontemplujúc stvorenie a umelecké diela, umožní človeku vážiť si rozličné skúsenosti a kultúry. Kontemplovaná krása, ktorú si človek prinesie, ho povedie v harmónii s modlitbou k vďačnosti Bohu za zázraky, ktoré urobil. Jubilejné kostoly pozdlž ciest a v meste Ríme budú oázami spirituality, kde sa možno občerstviť na ceste viery a napiť z prameňov nádeje, predovšetkým prijatím sviatosti zmierenia, ktorá je nenahraditeľným východiskom pre skutočnú cestu obrátenia. V miestnych cirkvách treba venovať osobitnú pozornosť príprave kňazov a veriacich na spoveď a sprístupneniu tejto sviatosti v individuálnej forme.

S osobitným pozvaním na toto putovanie by som sa chcel obrátiť na veriacich východných cirkví, najmä na tých, ktorí sú už v plnom spoločenstve s Petrovým nástupcom. Oni, ktorí pre svoju vernosť Kristovi a Cirkvi toľko trpeli – často až po obeť života – sa musia cítiť osobitne vítaní v Ríme, ktorý je aj pre nich Matkou a ktorý si uchováva toľko spomienok na ich prítomnosť. Katolícka cirkev, ktorá je obohatená ich starobyľou liturgiou, teológiou a spiritualitou otcov, mníchov a teológov, chce symbolicky vyjadriť svoju pohostinnosť im a ich pravoslávny bratom a sestram v čase, keď prežívajú svoju púť krížovej cesty, keď sú často nútení opustiť svoju vlasť, svoju svätú zem, z ktorej ich násilie a nestabilita vyhánajú do bezpečnejších krajín. Pre nich nádej, že sú milovaní Cirkvou, ktorá ich neopúšťa, ale ich sprevádza, kamkoľvek idú, znamenie jubilea ešte umocňuje.

6. Svätý rok 2025 nadväzuje na predchádzajúce udalosti milosti. Ostatné riadne jubileum sa nieslo v znamení dvojtisíceho výročia narodenia Ježiša Krista. Potom som 13. marca 2015 vyhlásil mimoriadny svätý rok s cieľom zjaviť ľuďom Božiu „tvár milosrdenstva“³ a umožniť im stretnúť sa s ňou. Božie milosrdenstvo je ústrednou zvesťou evanjelia pre každého človeka v každom veku. Teraz nastal čas slávenia ďalšieho jubilea, v ktorom sa opäť otvorí svätá brána, aby ponúkla živú skúsenosť Božej lásky, ktorá v srdci vzbudzuje pevnú nádej na

³ Porov. FRANTIŠEK, *Misericordiae vultus*, bula, ktorou sa vyhlasuje mimoriadny Svätý rok milosrdenstva, 11. apríl 2015.

spásu v Kristovi. Tento svätý rok zároveň nasmeruje cestu k ďalšiemu zásadnému výročiu pre všetkých kresťanov: v roku 2033 sa totiž bude sláviť dvetisíc rokov od vykúpenia uskutočneného prostredníctvom umučenia, smrti a zmŕtvychvstania Pána Ježiša. Čaká nás teda cesta poznačená veľkými etapami, na ktorej Božia milosť predchádza a sprevádza ľud, ktorý kráča horlivý vo viere, činný v láske a vytrvalý v nádeji (porov. *1 Sol 1, 3*).

Povzbudený touto dlhou tradíciou a v presvedčení, že tento jubilejný rok bude pre celú Cirkev intenzívnou skúsenosťou milosti a nádeje, nariaďujem, aby sa 24. decembra 2024 otvorila svätá brána Baziliky sv. Petra vo Vatikáne, čím sa začne riadne jubileum. Nasledujúcu nedeľu, 29. decembra 2024, otvorím svätú bránu svojej katedrály, Baziliky sv. Jána v Lateráne, ktorá 9. novembra tohto roku oslávi 1700. výročie svojho posvätenia. Následne, 1. januára 2025, na liturgickú slávnosť Panny Márie Bohorodičky, sa otvorí svätá brána pápežskej Baziliky Santa Maria Maggiore. Napokon sa v nedeľu 5. januára otvorí svätá brána pápežskej Baziliky sv. Pavla za hradbami. Tieto posledné tri sväté brány sa zatvoria v nedeľu 28. decembra toho istého roku.

Zároveň ustanovujem, že v nedeľu 29. decembra 2024 budú diecézni biskupi vo všetkých katedrálach a konkatedrálach sláviť svätú Eucharistiu na slávnostné otvorenie jubilejného roka podľa rituálu, ktorý bude pripravený na túto príležitosť. Pri slávení v konkatedrálnom chráme môže biskupa zastúpiť jeden z jeho osobitne určených delegátov. Nech je putovanie do katedrály z niektorého chrámu vybraného *per collectio*, znakom cesty nádeje, ktorá, keď je osvetlená Božím slovom, spája veriacich. Počas tejto púte sa čítajú niektoré úryvky z tohto dokumentu a oznamujú sa ľudu jubilejné odpustky, ktoré možno získať podľa usmernení obsiahnutých v spomínanom *Rituáli pre slávenie jubilea v partikulárnych cirkvách*. Počas Svätého roka, ktorý sa v partikulárnych cirkvách skončí v nedeľu 28. decembra 2025, treba dbať na to, aby Boží ľud mohol s plnou účasťou prijať tak ohlasovanie nádeje v Božiu milosť, ako aj znamenia, ktoré potvrdzujú jej účinnosť.

Riadne jubileum sa skončí zatvorením svätej brány pápežskej Baziliky sv. Petra vo Vatikáne 6. januára 2026, na sviatok Zjavenia Pána. Nech svetlo kresťanskej nádeje zasiahne každého človeka ako posolstvo Božej lásky adresované všetkým! A Cirkev nech je verným svedkom tohto ohlasovania v každej časti sveta!

Znamenia nádeje

7. Okrem toho, že čerpáme nádej z Božej milosti, sme povolaní znovu ju objaviť v *znameniach čias*, ktoré nám Pán ponúka. Ako uvádza Druhý vatikánsky koncil, „povinnosťou

Cirkvi je ustavične skúmať znamenia čias a vysvetľovať ich vo svetle evanjelia tak, aby vedela spôsobom primeraným každej generácii odpovedať na večné otázky človeka o zmysle terajšieho i budúceho života a o ich vzájomnom vzťahu⁴. Preto je potrebné venovať pozornosť mnohým dobrám, ktoré sú vo svete prítomné, aby sme neupadli do pokušenia myslieť si, že nás premohlo zlo a násilie. Ale znamenia doby, ktoré ukrývajú vrúcnu túžbu ľudského srdca lačného po spásnej Božej prítomnosti, potrebujú byť premenené na znamenia nádeje.

8. Prvé znamenie nádeje možno konkretizovať ako *mier* pre svet, ktorý sa opäť ocitol v tragédii *vojny*. Ľudstvo, ktoré si nepamätá drámy z minulosti, prechádza novou a ťažkou skúškou, v ktorej sú mnohé národy utláčané brutalitou násilia. Čím ešte tieto národy netrpeli? Ako je možné, že ich zúfale volanie o pomoc nepodnecuje predstaviteľov národov, aby ukončili toľké regionálne konflikty, vedomí si následkov, ktoré z nich môžu plynúť na svetovej úrovni? Je to príliš, snívať o tom, že zbrane zmlknu a prestanú prinášať ničenie a smrť? Jubileum nám pripomína, že „tí, čo šíria pokoj“, sa „budú volať Božími synmi“ (Mt 5, 9). Potreba mieru je výzvou pre všetkých a vyžaduje si realizáciu konkrétnych projektov. Kiež nikdy nechýba diplomatické úsilie odvážne a kreatívne vytvárať priestor na rokovania zamerané na trvalý mier.

9. Hľadiť do budúcnosti s nádejou znamená mať pohľad na život naplnený entuziazmom, ktorý možno odovzdávať ďalej. Žiaľ, musíme so smútkom konštatovať, že v mnohých situáciách takáto perspektíva chýba. Prvým dôsledkom je *strata túžby odovzdávať život*. Kvôli divokému životnému tempu, obavám z budúcnosti, nedostatku pracovných záruk a primeranej sociálnej ochrany a tiež sociálnym modelom, ktoré sa namiesto starostlivosti o vzťahy riadia honbou za ziskom, sme vo viacerých krajinách svedkami znepokojujúceho *poklesu pôrodnosti*. Naopak, v iných kontextoch „je obviňovanie z dôvodu rastu populácie, a nie extrémneho a selektívneho konzumu niektorých ľudí, spôsobom, ako problémy riešiť“.⁵

Otvorenosť životu, spolu so zodpovedným materstvom a otcovstvom, je poslanie, ktoré Stvoriteľ vložil do srdca a tiel mužov a žien, poslanie, ktoré Pán zveruje manželom a ich láske. Je naliehavo potrebné, aby tomuto poslaniu okrem legislatívnej povinnosti štátov nechýbala ani angažovaná podpora spoločenstiev veriacich a celej občianskej spoločnosti vo všetkých jej zložkách, pretože *túžba mladých ľudí plodiť nových synov a dcéry* ako ovocie plodnosti

⁴ DRUHÝ Vatikánsky koncil, pastorálna konštitúcia *Gaudium et spes* o Cirkvi v súčasnom svete, 7. december 1965, 4.

⁵ FRANTIŠEK, encyklika *Laudato si'* o starostlivosti o náš spoločný dom, 24. máj 2015, 50.

ich lásky dáva budúcnosť každej spoločnosti a je vecou nádeje: závisí od nádeje a plodí nádej.

Kresťanské spoločenstvo preto musí byť prvé, pokiaľ ide podporu potreby *sociálneho spojenectva pre nádej*, ktoré bude inkluzívne a nie ideologické, a ktoré bude pracovať v prospech budúcnosti vyznačujúcej sa úsmevmi mnohých chlapcov a dievčat, ktorí prídu, aby zaplnili už teraz príliš veľa prázdnych kolísk v mnohých častiach sveta. V skutočnosti však potrebuje obnoviť radosť zo života každý, pretože ľudská bytosť, stvorená na Boží obraz a podobu (porov. Gn 1, 26), sa nemôže uspokojiť len s prežívaním alebo živorením, nemôže sa prispôbiť prítomnosti tak, že sa uspokojí len s materiálnymi vecami. To ľudí uzatvára do individualizmu a rozožiera nádej, vyvoláva smútok, ktorý sa uhniesdi v ich srdciach a urobí ich trpkými a netrpezlivými.

10. V jubilejnom roku budeme povolaní k tomu, aby sme sa stali hmatateľným znamením nádeje pre mnohých bratov a sestry, ktorí žijú v ťažkých podmienkach. Myslím na *väzňov*, ktorí, zbavení slobody, denne zažívajú okrem krutosti väzenia aj citovú prázdnotu, s trestom spojené obmedzenie a v nemálo prípadoch aj nedostatok úcty. Navrhujem vládam, aby v jubilejnom roku prijali také podnety, ktoré obnovia nádej; formy amnestie alebo odpustenia trestu, ktoré majú pomôcť ľuďom znovu nadobudnúť dôveru v seba samých a v spoločnosť; cesty opätovného začlenenia do spoločnosti, ktoré sú spojené s konkrétnym záväzkom dodržiavať zákony.

Je to starobylá výzva, ktorá pochádza z Božieho slova a ostáva prítomná so všetkou svojou sapienciálnou hodnotou v požadovaní skutkov milosrdenstva a oslobodenia, ktoré umožnia nový začiatok: „Päťdesiaty rok zasväťte! Ohláste slobodu pre všetkých obyvateľov krajiny!“ (Lv 25, 10) To, čo bolo stanovené v Mojžišovom zákone, preberá prorok Izaiáš: „Duch Pána, Jahveho, je na mne, pretože ma Pán pomazal, poslal ma hlásať radosť ubitým, obviazať zlomených srdcom, zajatcom ohlásiť slobodu a spútaným oslobodenie. Ohlásiť rok Pánovej milosti.“ (Iz 61, 1 – 2) To sú slová, ktoré Ježiš vyslovil na začiatku svojej služby, keď vyhlásil, že sa v ňom naplnil „Pánov milostivý rok“ (porov. Lk 4, 18 – 19). Nech sa veriaci a osobitne pastieri, v každom kúte zeme stanú tlmočníkmi týchto požiadaviek a vytvoria jeden hlas, ktorý bude odvážne požadovať dôstojné podmienky pre uväznených, dodržiavanie ľudských práv a predovšetkým zrušenie trestu smrti, ktorý je v rozpore s kresťanskou vierou a ničí akúkoľvek nádej na odpustenie a obnovu.⁶ Aby som väzňom ponúkol konkrétne znamenie blízkosti, sám chcem otvoriť svätú bránu vo väzení, aby sa pre

⁶ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 2267.

nich stala symbolom, ktorý im umožní hľadiť do budúcnosti s nádejou a obnoveným životným záväzkom.

11. Znamenia nádeje treba ponúknuť aj *chorým*, či už sa nachádzajú doma alebo v nemocnici. Nech v utrpení nájdú úľavu vďaka blízkosti ľudí, ktorí ich navštívia, a náklonnosti, ktorú im prejavia. Skutky milosrdenstva sú zároveň skutkami nádeje, ktoré v srdciach prebúdzajú pocity vďačnosti. A vďačnosť nech sa dostane všetkým zdravotníckym pracovníkom, ktorí v neraz ťažkých podmienkach vykonávajú svoje poslanie, keď sa dôsledne starajú o chorých a slabých.

Nech nechýba inkluzívna pozornosť ani tým, ktorí sa nachádzajú v obzvlášť ťažkých životných podmienkach, pociťujú vlastnú slabosť, najmä ak trpia patologickými stavmi alebo postihnutím, ktoré výrazne obmedzuje ich osobnú nezávislosť. Starostlivosť o nich je oslavným hymnom ľudskej dôstojnosti, piesňou nádeje, ktorá si vyžaduje, aby sa zborovo zapojila celá spoločnosť.

12. Znamenia nádeje potrebujú aj tí, ktorí ju sami osebe stelesňujú: mladí ľudia. Tí, žiaľ, často vidia, ako sa rúcajú ich sny. Nemôžeme ich sklamať: budúcnosť je založená na ich nadšení. Je pekné vidieť, ako z nich prýšči energia, napríklad, keď si vyhrnú rukávy a dobrovoľne sa angažujú pri prírodných katastrofách a sociálnych nešťastiach. Je však smutné vidieť mladých ľudí zbavených nádeje. No na druhej strane, keď je budúcnosť neistá a nepriepustná pre sny, keď štúdium neponúka ďalšie možnosti a nedostatok práce alebo nestabilné zamestnanie ohrozujú ich túžby, nevyhnutne prežívajú prítomnosť znudení a zachmúrení. Ilúzia drog, riziko prestúpenia hraníc a honba za pominuteľným v nich vyvolávajú zmätok viac ako v iných a zakrývajú krásu a zmysel života, čo spôsobuje, že upadajú do temných priepastí a pod tlakom sa uchýlia k sebadeštruktívnym skutkom. Nech je preto jubileum pre Cirkev príležitosťou na nové angažovanie sa v prospech mladých: s novým nadšením sa starajme o deti, študentov, snúbencov, mladé generácie! Buďme nablízku mladým ľuďom, radosti a nádeji Cirkvi a sveta!

13. Ani *migrantom*, ktorí opúšťajú svoju krajinu v snahe nájsť lepší život pre seba a svoje rodiny, nemôžu chýbať znamenia nádeje. Nech ich očakávania nie sú zmarené predsudkami a uzavretosťou; nech prijatie, ktoré každému otvára náruč v súlade s jeho dôstojnosťou, sprevádza zodpovednosť, aby nikomu nebolo odopreté právo budovať lepšiu budúcnosť. Mnohým *vyhnancom*, *utečencom* a *vysídlencom*, ktorých rôzne medzinárodné spory nútia utiecť, aby sa vyhli vojnám, násiliu a diskriminácii, treba zaručiť bezpečnosť a

prístup k práci a vzdelaniu, ktoré sú nevyhnutnými nástrojmi na ich integráciu v novom spoločenskom prostredí.

Kresťanské spoločenstvo nech je vždy pripravené brániť práva tých najslabších. Otvorte veľkoryso dvere prijatia, aby nikomu nechýbala nádej na lepší život. Nech v srdciach zaznie slovo Pána, ktorý v dôležitom podobenstve o poslednom súde povedal: „Bol som pocestný a pritúlili ste ma“, pretože „čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili“ (Mt 25, 35.40).

14. Znamená nádeje si zaslúžia aj *starí ľudia*, ktorí často zažívajú osamelosť a pocit opustenosti. Oceniť poklad, ktorý v nich máme, ich životné skúsenosti, múdrosť, ktorú v sebe nesú, a prínos, ktorý môžu ponúknuť, je povinnosťou kresťanského spoločenstva aj občianskej spoločnosti, ktoré majú spoločne pracovať na prepájaní generácií.

Osobitne chcem spomenúť starých otcov a staré mamy, ktorí sú tými, čo odovzdávajú vieru a životnú múdrosť mladším generáciám. Nech im je oporou vďačnosť ich detí a láska ich vnúčat, ktoré v nich nachádzajú svoje korene, porozumenie a povzbudenie.

15. Úprimne vyprosujem nádej miliardám *chudobných*, ktorým často chýbajú základné životné potreby. Tvárou v tvár stále novým vlnám zbedačovania hrozí, že si na to zvykneme a rezignujeme. Nemôžeme však odvrátiť zrak od týchto dramatických situácií, ktoré sa dnes vyskytujú všade, nielen v niektorých oblastiach sveta. Každý deň sa stretávame s chudobnými alebo zbedačenými ľuďmi a niekedy to môžu byť naši susedia. Často nemajú domov ani dostatok jedla na celý deň. Trpia vylúčením a ľahostajnosťou mnohých. Je škandalózne, že vo svete obdarenom obrovskými zdrojmi, z ktorých väčšina ide na zbrojenie, tvoria chudobní „väčšinu [...], sú to miliardy ľudí. Dnes sa spomínajú v medzinárodných politických a ekonomických debatách, ale napriek tomu sa zdá, že ich problémy sa pokladajú za prívesok, za otázku, ktorá sa kladie takmer z povinnosti alebo okrajovo, ak sa priamo nepovažujú za vedľajšie straty. Keď príde na konkrétne činy, často zostávajú na poslednom mieste“⁷. Nezabúdajme: chudobní sú takmer vždy obeťami, nie páchatelmi.

Výzvy k nádeji

16. Jubileum nám pripomína starodávne slová prorokov, že statky zeme nie sú určené pre pár privilegovaných, ale pre všetkých. Je potrebné, aby sa tí, ktorí majú bohatstvo, stali štedrými a spoznali tváre svojich bratov a sestier v núdzi. Mám na mysli najmä tých, ktorým

⁷ FRANTIŠEK, *Laudato si'*, 49.

chýba voda a jedlo: hlad je škandalóznou nákazou v tele nášho ľudstva a mal by pohnúť svedomím každého. Opäť vyzývam k tomu, aby sme „z peňazí, ktoré sa používajú na zbrane a ďalšie vojenské výdavky, vytvorili svetový fond na definitívne odstránenie hladu a na rozvoj najchudobnejších krajín, aby sa ich obyvatelia neutiekali k násilným alebo klamlivým riešeniam a neboli nútení opúšťať svoju krajinu, aby hľadali dôstojnejší život“⁸.

V súvislosti s jubilejným rokom by som chcel adresovať ďalšiu otvorenú výzvu: je určená najbohatším štátom, aby si uvedomili vážnosť mnohých prijatých rozhodnutí a rozhodli sa *odpustiť dlhy* krajinám, ktoré ich nikdy nemôžu splatiť. Skôr než o veľkorysosť ide o otázku spravodlivosti, dnes ešte viac zaťaženú novou formou nerovnosti, ktorú si uvedomujeme: „Existuje skutočný ‚ekologický dlh‘ predovšetkým medzi Severom a Juhom, spojený s obchodnou nerovnováhou, ktorá má vplyv na životné prostredie, ako aj s neúmerným využívaním prírodných zdrojov, ku ktorému historicky dochádza v niektorých krajinách“⁹. Ako učí Sväté písmo, zem patrí Bohu a my všetci na nej bývame ako „cudzinci a prišielci“ (*Lv 25, 23*). Ak chceme skutočne pripraviť cestu pre mier vo svete, usilujme sa odstrániť vzdialené príčiny nespravodlivosti, vyrovnáť nespravodlivé a nesplateľné dlhy a nasýtiť hladných.

17. V rámci nadchádzajúceho jubilea sa bude sláviť pre všetkých kresťanov významné výročie. Uplynie *1700 rokov od slávenia prvého veľkého ekumenického koncilu, Nicejského koncilu*. Stojí za to pripomenúť, že od apoštolských čias sa pastieri viackrát stretli na takýchto zhromaždeniach s cieľom vyriešiť doktrínálne otázky a disciplinárne záležitosti. V prvých storočiach šírenia viery sa synody viac ráz konali na kresťanskom Východe i Západe, čo svedčí o tom, aké dôležité bolo zachovať jednotu Božieho ľudu a verné ohlasovanie evanjelia. Jubilejný rok by mohol byť dôležitou príležitosťou dať konkrétnejšiu podobu tejto synodálnej forme, ktorú dnes kresťanské spoločenstvo vníma ako čoraz potrebnejšiu, aby mohlo lepšie reagovať na naliehavú potrebu evanjelizácie: všetci pokrstení, každý so svojou charizmou a službou, sú spoluzodpovední za to, aby o Božej prítomnosti vo svete svedčili mnohé znamenia nádeje.

Nicejský koncil mal za úlohu zachovať jednotu, ktorá bola vážne ohrozená popieraním božstva Ježiša Krista a jeho rovnosti s Otcom. Zúčastnilo sa na ňom asi tristo biskupov, ktorí sa na podnet cisára Konštantína zišli 20. mája 325 v cisárskom paláci. Po rôznych debatách všetci s milosťou Ducha Svätého uznali vyznanie (symbol) viery, ktoré aj dnes vyznávame pri nedeľnom eucharistickom slávení. Konciloví otcovia sa rozhodli na začiatku tohto

⁸ FRANTIŠEK, enyklika *Fratelli tutti* o bratstve a sociálnom priateľstve, 3. október 2020, 262.

⁹ FRANTIŠEK, *Laudato si'*, 51.

vyznania po prvý raz použiť výraz „veríme“¹⁰, aby to svedčilo o tom, že v tomto „my“ sú v spoločenstve všetky cirkvi a všetci kresťania vyznávajú tú istú vieru.

Nicejský koncil je míľnikom v dejinách Cirkvi. Výročie, ktoré si pripomínáme, pozýva kresťanov, aby sa zjednotili v chvále a vďaka Svätej Trojici a najmä Ježišovi Kristovi, Božiemu Synovi, „jednej podstaty s Otcom“¹¹, ktorý nám zjavil toto tajomstvo lásky. Nicea však predstavuje aj pozvanie pre všetky cirkvi a cirkevné spoločenstvá, aby pokračovali na ceste k viditeľnej jednote a neustávali v hľadaní vhodných foriem, ktoré by plne zodpovedali Ježišovej modlitbe: „Aby všetci boli jedno ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás jedno, aby svet uveril, že si ma ty poslal.“ (*Jn 17, 21*)

Na Nicejskom koncile sa diskutovalo aj o datovaní Veľkej noci. V tejto súvislosti dodnes existujú rôzne stanoviská, ktoré bránia sláviť základnú udalosť viery v ten istý deň. Práve v roku 2025 sa tak vďaka prozreteľným okolnostiam udeje. Nech je to výzva pre všetkých kresťanov Východu i Západu, aby urobili rozhodný krok k zjednoteniu spoločného dátumu slávenia Veľkej noci. Je dobré si uvedomiť, že mnohí si už nepamätajú živé debaty z minulosti a nechápu, ako môžu v tejto súvislosti pretrvávajúť rozdelenia.

Ukotvení v nádeji

18. Nádej spolu s vierou a láskou tvoria trojicu „teologálnych čností“, ktoré vyjadrujú podstatu kresťanského života (porov. *I Kor 13, 13; I Sol 1, 3*). V ich neoddeliteľnej dynamike je nádej tou, ktorá takpovediac dáva orientáciu, naznačuje smer a cieľ života veriacych. Preto nás apoštol Pavol vyzýva: „V nádeji sa radujte, v súžení buďte trpezliví, v modlitbe vytrvalí.“ (*Rim 12, 12*) Áno, musíme „oplývať nádejou“ (porov. *Rim 15, 13*), aby sme dôveryhodne svedčili o viere a láske, ktoré nosíme v srdci; aby viera bola radostná, láska nadšená; aby každý dokázal darovať hoci len úsmev, gesto priateľstva, bratský pohľad, úprimné vypočutie, nezištnú službu s vedomím, že v Ježišovom Duchu sa pre tých, ktorí ich prijímajú, môžu stať plodným semenom nádeje. Čo je však základom našej nádeje? Aby sme ju pochopili, je dobré zastaviť sa pri dôvodoch našej nádeje (porov. *I Pt 3, 15*).

19. „Verím v život večný“¹²: toto vyznávame v našej viere a kresťanská nádej nachádza v týchto slovách základnú oporu. Je to vlastne „teologálna čnosť, ktorou túžime [...] po

¹⁰ *Nicejské vyznanie viery*: H. DENZINGER – A. SCHÖNMETZER, *Enchiridion Symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, 125.

¹¹ *Tamže*.

¹² *Apoštolské vyznanie viery*: H. DENZINGER – A. SCHÖNMETZER, *Enchiridion Symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum*, 30.

večnom živote ako po svojom šťastí¹³. Druhý vatikánsky ekumenický koncil uvádza: „Bez božského základu a bez nádeje na večný život ľudská dôstojnosť trpí veľmi ťažkou ujmu – ako to dnes často vidno – a záhady života a smrti, viny a utrpenia zostávajú nevyriešené, takže ľudia nezriedka upadajú do zúfalstva.“¹⁴ Na druhej strane my, vďaka nádeji, v ktorej sme boli spasení, máme pri pohľade na plynúci čas istotu, že dejiny ľudstva a každého z nás nesmerujú do slepej uličky alebo temnej priepasti, ale sú zamerané na stretnutie s Pánom slávy. Žijeme teda v očakávaní jeho príchodu a v nádeji, že v ňom budeme žiť naveky: v tomto duchu si osvojme dojímavé zvolanie prvých kresťanov, ktorým sa končí Sväté písmo: „Príď, Pane Ježišu!“ (Zjv 22, 20)

20. Ježiš, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych, je srdcom našej viery. Svätý Pavol, ktorý toto hlásanie zhrnul do niekoľkých slov, pričom použil iba štyri slovesá, nám odovzdáva „jadro“ našej nádeje takto: „Odovzdal som vám predovšetkým to, čo som aj ja prijal: že Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písma; že bol pochovaný a že bol tretieho dňa vzkriesený podľa Písma, že sa zjavil Kéfasovi a potom Dvanástim.“ (1 Kor 15, 3 – 5) *Kristus zomrel, bol pochovaný, bol vzkriesený, zjavil sa.* Pre nás podstúpil drámu smrti. Otcova láska ho vzkriesila v sile Ducha, čím sa jeho človečenstvo stalo prvotinou večnosti pre našu spásu. Kresťanská nádej spočíva práve v tomto: tvárou v tvár smrti, keď sa zdá, že sa všetko končí, nadobúdame istotu, že vďaka Kristovi, vďaka jeho milosti, ktorú nám odovzdal v krste, „život sa neodníma, iba mení“¹⁵ a to navždy. V krste sme totiž pochovaní spolu s Kristom a v ňom, vzkriesenom, dostávame dar nového života, ktorý rúca múr smrti a robí z neho prechod do večnosti.

A ak zoči-voči *smrti*, bolestnému odlúčeniu, ktoré nás núti opustiť tých najmilších, nie sú dovolené prázdne reči, jubileum nám ponúka príležitosť s nesmiernou vďačnosťou znovu objaviť dar tohto nového života, ktorý sme dostali v krste a ktorý je schopný premeniť drámu smrti. V kontexte jubilea je dôležité si pripomenúť, ako sa toto tajomstvo chápalo od prvých storočí šírenia viery. Kresťania napríklad dlho stavali krstiteľnicu v osemuholníkovom tvare a aj dnes môžeme obdivovať mnohé starobylé krstiteľnice, ktoré si zachovali tento tvar, ako napríklad v Ríme v Bazilike sv. Jána v Lateráne. Táto skutočnosť naznačuje, že v krstiteľnici sa otvára ôsmy deň, deň vzkriesenia, ktorý presahuje bežný týždenný rytmus plynutia času, a tak otvára kolobeh času pre dimenziu večnosti, pre život, trvajúci naveky: to je cieľ, ku ktorému na našej pozemskej púti smerujeme (porov. Rim 6, 22).

¹³ *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 1817.

¹⁴ DRUHÝ Vatikánsky koncil, *Gaudium et spes*, 21.

¹⁵ RÍMSKY MISÁL, *Prefácia o zosnulých I.*

Najpresvedčivejšie svedectvo o tejto nádeji nám ponúkajú *mučeníci*, ktorí boli pevní vo viere v zmŕtvychvstalého Krista a dokázali sa zriecť vlastného života tu na zemi, aby nezradili svojho Pána. Existovali vo všetkých obdobiach – a možno je ich teraz ešte viac ako kedykoľvek predtým – a sú to vyznávači života, ktorý sa nekončí. Musíme si uchovať ich svedectvo, aby naša nádej bola plodná.

Títo mučeníci, patriaci k rôznym kresťanským tradíciám, sú zároveň semenom jednoty, pretože predstavujú ekumenizmus krvi. Počas jubilea si preto vrúcne želám, aby nechýbalo ekumenické slávenie a zviditeľnilo sa tak bohatstvo svedectva týchto mučeníkov.

21. Čo s nami teda bude po smrti? S Ježišom je za týmto prahom večný život, ktorý spočíva v plnom spoločenstve s Bohom, v kontemplácii a účasti na jeho nekonečnej láske. To, čo teraz prežívame v nádeji, potom uvidíme v skutočnosti. Svätý Augustín v tejto súvislosti napísal: „Keď sa celkom primknem k tebe, nepocítim nikdy bolesť ani trápenie, môj život oživne, lebo tebou bude naplnený.“¹⁶ Čo teda bude charakterizovať túto plnosť spoločenstva? Že budeme šťastní. *Šťastie* je povolaním človeka, cieľom, ktorý sa týka každého.

Čo je však šťastie? Aké šťastie očakávame a po akom túžime? Nie pominuteľné šťastie, prechavé uspokojenie, ktoré keď dosiahneme, žiadame si čoraz viac a viac, v špirále chamtivosti, v ktorej ľudská duša nikdy nemá dosť, ale vždy cíti väčšiu prázdnotu. Potrebujeme šťastie, ktoré sa definitívne uskutoční v tom, čo nás naplňuje, teda v láske, aby sme mohli už teraz povedať: „Som milovaný, preto existujem; a budem existovať navždy v Láске, ktorá nesklame a od ktorej ma nikdy nič a nikto nebude môcť odlúčiť.“ Pripomeňme si opäť slová apoštola: „A som si istý, že ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani výška, ani hĺbka, ani nijaké iné stvorenie nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.“ (*Rim 8, 38 – 39*)

22. Ďalšou skutočnosťou spojenou s večným životom je *Boží súd* na konci nášho života, aj na konci čias. Umenie sa ho často snažilo znázorniť – spomeňme si na Michelangelovo majstrovské dielo v Sixtínskej kaplnke – tak, že zahŕňalo teologický koncept času a vyvolávalo v pozorovateľovi pocit bázne. Ak je správne pripravovať sa vedome a veľmi vážne na okamih rekapitulácie nášho života, zároveň tak musíme vždy robiť v perspektíve nádeje, teologálnej čnosti, ktorá nás drží pri živote a umožňuje nám neprepadnúť strachu. Súdom Boha, ktorý je láskou (porov. *1 Jn 4, 8. 16*), nemôže nevychádzať z lásky, osobitne z toho,

¹⁶ AUGUSTÍN, *Vyznania*, Trnava : SSV, 1942, X, 28.

nakoľko sme ju praktizovali alebo nepraktizovali voči tým najnúdznejším, v ktorých je prítomný sám Sudca, Kristus (porov. *Mt 25, 31 – 46*). Je to teda iný súd ako súd ľudí a pozemských súdov; treba ho chápať ako pravdivý vzťah k Bohu-láske a k sebe samému v rámci nepochopiteľného tajomstva Božieho milosrdenstva. Sväté písmo v tejto súvislosti hovorí: „Takým počínaním si poučil svoj ľud, že ten, kto je spravodlivý, má byť ľudomilný. Svojim synom dal si nádej radostnú, že im dávaš príležitosť na pokánie, keď zhrešia. [...] keď zasa budeme my trestaní, aby sme tiež zľutovanie čakali.“ (*Múdr 12, 19. 22*) Ako napísal Benedikt XVI.: „Vo chvíli súdu zakúsime a prijmemo túto prevahu jeho lásky nad všetkým zlom vo svete i v nás. Bolesť lásky sa stane našou spásou a našou radosťou.“¹⁷

Súd sa teda týka spásy, v ktorú dúfame a ktorú nám Ježiš získal svojou smrťou a vzkriesením. Má nás otvoriť konečnému stretnutiu s ním. A keďže v tomto kontexte si nemožno myslieť, že spáchané zlo zostane skryté, je potrebné ho *očistiť*, aby sme mohli definitívne prejsť do Božej lásky. V tomto zmysle možno pochopiť potrebu modliť sa za tých, ktorí ukončili svoju pozemskú cestu, ako solidaritu v príhovore prostredníctvom modlitby, ktorý nachádza svoju účinnosť v spoločenstve svätých, v spoločnom pute, ktoré nás spája v Kristovi, prvorodenom zo stvorenstva. Jubilejné odpustky sú v sile tejto modlitby osobitným spôsobom určené tým, ktorí nás predišli, aby sa im dostalo plnej milosti.

23. *Odpustky* nám v skutočnosti umožňujú objaviť, aké neobmedzené je Božie milosrdenstvo. Nie je to náhoda, že v staroveku bol pojem „*miser cordia*“ (milosrdenstvo) zameniteľný s pojmom „*indulgentia*“ (odpustenie) práve preto, že má vyjadrovať plnosť Božieho odpustenia, ktoré nepozná hranice.

Sviatosť pokánia nás uisťuje, že Boh zotrie naše hriechy. Vracajú sa tu na myseľ slová žalmu plné útechy: „Veď on ti odpúšťa všetky neprávosti, on lieči všetky tvoje neduhy, on vykupuje tvoj život zo záhuby, on ťa venčí milosrdenstvom a milosťou. [...] Milostivý a milosrdný je Pán, zhovievavý a dobrotivý nesmierne. [...] Nezaobchodí s nami podľa našich hriechov, ani nám neodpláca podľa našich neprávostí. Ako je vzdialený východ od západu, tak vzdiaľuje od nás našu nepravosť.“ (*Ž 103, 3 – 4. 8. 10 – 12*) Sviatosť zmierenia nie je len krásnou duchovnou príležitosťou, ale predstavuje rozhodujúci, zásadný a nevyhnutný krok na ceste viery každého človeka. V ňom dovoľujeme Pánovi, aby zničil naše hriechy, obnovil naše srdcia, pozdvihol nás a objal, aby nám dal poznať svoju nežnú a súcitnú tvár. Neexistuje totiž lepší spôsob, ako spoznať Boha, než sa s ním zmieriť (porov. *2 Kor 5, 20*) a okúsiť jeho

¹⁷ BENEDIKT XVI., encyklika *Spe salvi*, 30. november 2007, 47.

odpustenie. Nezriekajme sa preto spovede, ale znovu objavme krásu tejto sviatosti uzdravenia a radosti, krásu odpustenia hriechov!

Ako však vieme z osobnej skúsenosti, hriech „zanecháva stopy“, prináša so sebou následky: nielen vonkajšie, pokiaľ ide o dôsledky spáchaného zla, ale aj vnútorné, pretože „každý hriech, aj všedný, má za následok nezdravé pripútanie k stvoreniam, ktoré potrebuje očistenie, či už tu na zemi, alebo po smrti, v stave nazývanom očistenec“¹⁸. Preto v našom slabom človečenstve, priťahovanom zlom, zostávajú „zvyšky hriechu“. Odstraňujú sa odpustkami, vždy skrze milosť Krista, ktorý, ako píše svätý Pavol VI., je „naším odpustením“¹⁹. Apoštolská penitenciária vydá nariadenia týkajúce sa možnosti získať a uplatniť jubilejné odpustky.

Takáto skúsenosť plná odpustenia nemôže neotvoriť srdce a myseľ pre odpúšťanie. Odpustenie nezmení minulosť, nemôže zmeniť to, čo sa už stalo, a predsa môže odpustenie zmeniť budúcnosť a umožniť žiť inak, bez nevraživosti, urazenosti a pomsty. Budúcnosť osvietená odpustením umožňuje hľadiť na minulosť inými, pokojnejšími očami, hoci stále zaliatymi slzami.

Počas ostatného mimoriadneho jubilejného roku som ustanovil misionárov milosrdenstva, ktorí naďalej plnia dôležité poslanie. Nech aj počas nadchádzajúceho jubilea vykonávajú svoju službu, obnovujú nádej a odpúšťajú, kedykoľvek sa na nich hriešnik obráti s otvoreným srdcom a kajúcou dušou. Nech sú aj naďalej nástrojmi zmierenia a pomáhajú hľadiť do budúcnosti s nádejou v srdci, ktorá pochádza z Otcovho milosrdenstva. Dúfam, že biskupi využijú ich cennú službu najmä tak, že ich vyšlú na miesta, ako sú väznice, nemocnice a tam, kde je nádej vystavená ťažkej skúške a kde je pošliapovaná dôstojnosť človeka; do najzúfalejších situácií a podmienok najväčšieho poníženia, aby nik nebol zbavený možnosti prijať Božie odpustenie a útechu.

24. Nádej nachádza svoje najvyššie potvrdenie v Božej Matke. V nej vidíme, že nádej nie je pochabý optimizmus, ale dar milosti v realite života. Ako každá matka aj ona pri každom pohľade na svojho Syna myslela na jeho budúcnosť a určite v jej srdci zostali vryté slová, ktoré jej adresoval Simeon v chráme: „On je ustanovený na pád a na povstanie pre mnohých v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať, a tvoju vlastnú dušu prenikne meč.“ (Lk 2, 34 – 35) A keď pod krížom videla nevinného Ježiša trpieť a zomierať, hoci prežívala neznesiteľné bolesti, opakovala svoje „áno“, nestratila nádej a dôveru v Pána. Takto

¹⁸ *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 1472.

¹⁹ PAVOL VI., apoštolský list *Apostolorum limina*, 23. máj 1974, II.

pre nás spolupracovala na naplnení toho, čo jej Syn povedal, keď ohlásil, že bude musieť „mnoho trpieť, starší, veľkňazi a zákonníci ho zavrhnú, zabijú ho, ale on po troch dňoch vstane z mŕtvych“ (Mk 8, 31), a zmietaná touto bolesťou, ktorú z lásky obetovala, sa stala našou Matkou, Matkou nádeje. Nie náhodou ľudová zbožnosť naďalej vzýva Pannu Máriu ako *Stella maris*, čo je titul vyjadrujúci pevnú nádej, že v búrlivých premenách života nám Matka Božia prichádza na pomoc, podopiera nás a pozýva nás dôverovať a naďalej dúfať.

V tejto súvislosti rád pripomínam, že svätyňa Panny Márie Guadalupskej v Mexico City sa v roku 2031 pripravuje na oslavu 500. výročia prvého zjavenia Panny Márie. Prostredníctvom mladého Juana Diega nám Matka Božia odovzdala revolučné poslanstvo nádeje, ktoré aj dnes opakuje všetkým pútnikom a veriacim: „Nie som tu vari ja, ktorá som tvojou matkou?“²⁰ Podobné poslanstvo je vtlačené do srdca v mnohých mariánskych svätyniach na celom svete, ktoré sú cieľmi množstva pútnikov, zverujúcich Matke Božej svoje starosti, trápenia a očakávania. V tomto jubilejnom roku nech sú tieto svätyne posvätnými miestami prijatia a privilegovaným priestorom na zdroj nádeje. Pozývam pútnikov, ktorí prichádzajú do Ríma, aby sa zastavili na modlitbu v jeho mariánskych svätyniach, aby si uctili Pannu Máriu a prosili o jej ochranu. Som presvedčený, že všetci, najmä tí, ktorí trpia a podstupujú rôzne súženia, budú môcť zakúsiť blízkosť najláskavejšej z matiek, ktorá nikdy neopúšťa svoje deti a ktorá je pre svätý Boží ľud „znamením bezpečnej nádeje a útechy“²¹.

25. Na ceste k jubileu sa vráťme k Svätému písmu a vypočujme si slová, ktoré sú nám adresované: „A pretože Boh chcel dedičom prisľúbenia presvedčivejšie dokázať nezmeniteľnosť svojho rozhodnutia, zaručil sa prísahou, aby sme [...] mali silné povzbudenie my, čo sme našli útočisko v tom, že dosiahneme ponúknutú nádej. Máme ju ako *istú a pevnú kotvu* duše, ktorá preniká až do vnútra za oponu, kam za nás vošiel ako predchodca Ježiš“ (Hebr 6, 17 – 20). Je to silná výzva, aby sme nikdy nestratili nádej, ktorú sme dostali, aby sme sa jej pevne držali, nachádzajúc útočisko u Boha.

Obraz kotvy je prítlačivý pre chápanie stability a istoty, ktorú uprostred rozbúrených vôd života máme, ak sa spoliehame na Pána Ježiša. Búrky nás nikdy nemôžu premôcť, pretože sme ukotvení v nádeji milosti, ktorá nám umožňuje žiť v Kristovi, lebo premáha hriech, strach a smrť. Táto nádej, oveľa väčšia než každodenné uspokojenie a zlepšenie

²⁰ *Nican Mopohua*, 119.

²¹ DRUHÝ Vatikánsky koncil, dogmatická konštitúcia *Lumen gentium* o Cirkvi, 21. november 1964, 68.

životných podmienok, nás nesie ponad skúšky a nabáda nás kráčať bez toho, aby sme stratili zo zreteľa veľkosť cieľa, ku ktorému sme povolaní, čiže neba.

Nadchádzajúce jubileum bude svätým rokom, ktorý sa bude vyznačovať nádejou, ktorá nezapadne, nádejou v Boha. Nech nám pomôže znovu objaviť potrebnú dôveru v Cirkev i v spoločnosť, v medzilidské vzťahy i vzťahy medzi národmi, v podporu dôstojnosti každého človeka a úctu k stvoreniu. Nech je naše svedectvo viery vo svete kvasom skutočnej nádeje, ohlasovaním nového neba a novej zeme (porov. 2 Pt 3, 13), kde budeme prebývať v spravodlivosti a svornosti medzi národmi, pokiaľ smerujeme k naplneniu Pánovho prísľubu.

Dovoľme, aby nás už teraz priťahovala nádej a prostredníctvom nás sa stala nákazlivou pre tých, ktorí po nej túžia. Nech im náš život hovorí: „Očakávaj Pána a buď statočný; srdce maj silné a drž sa Pána.“ (Ž 27, 14) Nech sila nádeje naplní našu prítomnosť, keď s dôverou očakávame príchod Pána Ježiša Krista, ktorému patrí chvála a sláva teraz i v budúcich storočiach.

Dané v Ríme, pri sv. Jánovi v Lateráne, 9. mája, na slávnosť Nanebovstúpenia nášho Pána Ježiša Krista, v roku 2024, dvanástom roku môjho pontifikátu.